

Gevelbehandeling

Graffiti: kunst of spuitbusterreur?

Eigenlijk is 'graffiti' de meervoudsvorm van 'graffito' en heeft oorspronkelijk met 'krassen' te maken. Er wordt ook wel gesproken over 'greffetie' en 'gravity', maar beide woorden zijn onjuist. Sterker nog: het laatste woord 'gravity' betekent zwaartekracht en heeft dus niets te maken met welke kleurrijke uiting dan ook. Het valt sterk af te raden, in zee te gaan met lieden die u beloven, dat ze gravity kunnen verwijderen.

Spuitbusterreur

Wereldwijd kom je menselijke, kleurrijke uitingen tegen op gebouwen en andere onroerende- en zelfs 'roerende' goederen zoals de openbare vervoermiddelen. In het plaatsje Chemainus op Vancouver Island, Canada, is de grootste collectie gevelkunst ter wereld te bewonderen. Deze kunstwerken worden murals genoemd. Het geheel is werkelijk indrukwekkend en niemand zal het in z'n hoofd halen, om deze graffiti opnieuw met kwast of spuitbus te beklieberen. Nee, waar ik het in deze aflevering over wil hebben, is het besmeuren van gevels door lieden, die daar geen toestemming voor hebben gevraagd. Het komt nog wel eens voor, dat spuitbussen worden gebruikt, die enige tijd ervoor uit een bouwmarkt zijn gesnaaid. Niet alleen zijn deze 'werkzaamheden' zonder uw toestemming uitgevoerd, het is meestal ook nog niet om aan te zien. Al deze smeerlapperij valt bij mij in de categorie 'spuitbusterreur'.

Ondergrond

Alvorens graffiti te (laten) verwijderen, is het belangrijk te weten om welke ondergrond het gaat. Graffiti verwijderen is eigenlijk werk voor specialisten. Een onjuist uitgevoerde behandeling is in veel gevallen niet te herstellen. U kunt hiervoor contact opnemen met het Platform Gevel van de OSB (www.osb.nl).

In de praktijk kan het gaan om steenachtige ondergronden, metalen geveldelen, hout, kunststof en glas. Daarnaast kunnen we ook nog hebben te maken met geschilderde en gemoffelde geveldelen. De beschikbare verwijderingsmiddelen worden strippers of afbijters genoemd (als we het hebben over een chemische aanpak). Een stripper die goed werkt op hout mag je bijvoorbeeld niet zomaar toepassen op aluminium. Daarnaast speelt de porositeit van de te behandelen ondergrond een grote rol. Werken met verdikte producten valt aan te bevelen. Het voor-

komt, dat het middel, inclusief de opgeloste verf, diep in poreuze ondergronden trekt. Ook het verwijderen van graffiti van glas levert nog wel eens problemen op. Onlangs nog had iemand een gevelreinigingsproduct, dat hij met succes had toegepast om een verweerde baksteengevel te reinigen, gebruikt om graffiti van glas te verwijderen. Het product bevatte ammoniumwaterstofdifluoride. En laat deze stof nu een etsende werking hebben op glas. Het beoogde resultaat bleef achterwege en het glas was door de etsende werking ondoorzichtig geworden.

Middelen

Met metalen geveldelen moeten we uiterst voorzichtig zijn. Een stripper op alkalische basis en met uitstekende resultaten op baksteen, kan binnen korte tijd aluminium oplossen. Je bent dan niet alleen de verf kwijt maar ook het aluminium kozijn. Ik ben mij ervan bewust, dat er nu voor een leek een stukje taaie tekst gaat volgen, maar wil met deze uiteenzetting benadrukken, dat het verwijderen van graffiti geen werk is voor mensen die alleen zijn gewapend met goede bedoelingen.

Bij het verwijderen van graffiti moeten we werken met middelen die een oplossend vermogen hebben. Daarnaast moeten strippers in staat zijn de verf te verweken. Vervolgens zou het prettig zijn, als ook de hechting tussen graffiti en (gemoffelde) ondergrond wordt verbroken. In sommige gevallen levert het verwekende effect het beste resultaat en in weer andere gevallen zie je verf als het ware zwellen en wordt dus de hechting met de ondergrond verbroken. Componenten die de bevochtiging en afspoelbaarheid verbeteren, bevorderen het uiteindelijke resultaat. Afhankelijk van de verfsoort kan worden gekozen voor zuur- of alkalisch ingestelde middelen, wel of niet op waterbasis. Verfsoorten kunnen op verschillende manieren drogen. We kennen fysische droging, waarbij het oplosmiddel verdampt. Oxidatieve droging

vindt plaats door opname van zuurstof uit de lucht en bij chemische droging worden de moleculen aan elkaar gekoppeld (polymeervorming).

Veel spuitbusverven zijn gebaseerd op alkydharsen die oxidatief drogen en andere soorten drogen fysisch en zijn gebaseerd op acrylmengpolymeren. Fysisch drogende verfsoorten lossen meestal gemakkelijk op in een oplosmiddel, zoals aceton. Voor andere soorten zijn weer aangepaste middelen verkrijgbaar.

Tijd

De reactiesnelheid van de beschikbare strippers wil nog wel eens behoorlijk verschillen. De klant, die moet betalen, kiest natuurlijk voor het snelste middel. Maar dit is niet altijd het meest milieuacceptabele middel. Ik spreek liever over meer of minder milieuacceptabele middelen. De uitdrukking 'milieuvriendelijk' is eigenlijk een wolf in schaapskleren. Daarnaast kunnen chemische reacties sterk afhankelijk zijn van de omgevingstemperatuur. Een stripper op water- en kaliloogbasis kan bij een buitentemperatuur van 25° C beduidend sneller werken dan bij een temperatuur van, pakweg, 4° C. In de praktijk kan dit betekenen dat die hoge buitentem-

peratuur al een resultaat oplevert na tien minuten, terwijl je bij 4° C twee uur moet wachten alvorens er sprake is van een zichtbaar resultaat. En in de praktijk betekent dit voor de prijs méér dan een slok op een borrel.

Sommige middelen willen nog wel eens de voorkeur hebben, omdat ze zo 'lekker fris' ruiken. Onlangs hoorde ik iemand opmerken dat 'zijn' wondermiddel zo'n lekker ontsmettend ziekenhuisluchtje (hij dacht hierbij aan lysol) verspreidde. Het middel bleek fenol (carbolzuur) te bevatten. Dit spul is in staat je binnen korte tijd naar een andere wereld te helpen.

Een professioneel gevelbehandelaar beschikt over de benodigde kennis en weet aan de hand van de productinformatie, ook wel Material Safety Data Sheet (MSDS) genoemd, welke middelen hij op welke ondergronden veilig kan toepassen. Ook bestaat er inmiddels apparatuur, waarmee de toegepaste verfverwijderaars na gedane arbeid, worden afgezogen en opgevangen en dus niet met de grond in contact komen.

Beschermen

Als anti graffitistelsysteem kan worden

gekozen voor verschillende middelen. Allereerst hebben we de zogeheten zelfopofferende systemen. Deze zijn er in zichtbare en zogeheten onzichtbare versies. De zichtbare, acrylaatachtige, transparante soorten verdienen mijn voorkeur. Uit de praktijk blijkt dat de zichtbare, transparante zelfopofferende coatings geen aantrekkingskracht meer uitoefenen op de spuitgasten. De onzichtbare, polysaccharide-achtige types hebben meestal een kortere levensduur en hebben geen afschrikkende werking. Men ziet immers niets zitten. Voor beide types geldt, dat met het verwijderen van de verf, ook het systeem wordt verwijderd en dus opnieuw moet worden aangebracht. Vandaar de naam zelfopofferend.

Dan bestaan er nog de permanente en semi-permanente systemen. Het zijn meestal systemen die in meer lagen moeten worden aangebracht en ook in kleur zijn te leveren. De applicatie van deze meerlaagssystemen wil nog wel eens op problemen stuiten. Tussen het aanbrengen van de verschillende lagen ligt meestal een tijd van minimaal twaalf uur. In die periode moet het dan niet gaan regenen en er moet niet worden gekliederd. Zo'n systeem kan heel goede diensten bewijzen, maar zoals gezegd moet je bij de applicatie alles mee hebben. Daarnaast zijn die systemen beduidend duurder. Impregneren boven de anti-graffitilaag kan soms noodzakelijk zijn om te voorkomen dat er hemelwater achter de coating komt en de coating er af drukt. In sommige gevallen kunnen er zelfs schilfers van de stenen worden gedrukt.

Voor een optimaal dampdoorlatend vermogen van de gevel, is het beter de onderste 20 centimeter onbehandeld te laten. Wat voor elke vorm van gevelbehandeling geldt, geldt zeker voor het verwijderen van graffiti: Vakmensen zijn hun gewicht in goud waard, maar kosten slecht een fractie hiervan.

Henk Mulder
henk.m.advies@planet.nl

Henk Mulder is consultant building maintenance. Hij is actief betrokken bij OSB Platform Gevel. OSB staat voor Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten. Op www.osb.nl -> platforms -> platform gevel treft u kennispublicaties aan over gevelbehandeling. Op www.osb.nl -> overzicht leden kunt u zoeken naar bedrijven met het specialisme gevelbehandeling.

